

DOROMB

Közköltészeti tanulmányok 3.

Szerkesztő
CSÖRSZ RUMEN ISTVÁN

reciti
Budapest • 2014

Készült az OTKA 104758. sz. pályázat támogatásával
az MTA BTK Irodalomtudományi Intézetében

Könyvünk a Creative Commons
Nevezd meg! – Ne add el! – Így add tovább! 2.5 Magyarország Licenc
(<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/2.5/hu/>)
feltételei szerint szabadon másolható, idézhető, sokszorosítható.
A köteteink honlapunkról letölthetők. Éljen jogaival!

ISSN 2063-8175

Kiadja a *reciti*, az MTA BTK Irodalomtudományi Intézetének
recenziós portálja • www.reciti.hu
Borítóterv, tördelés, korrektúra: Szilágyi N. Zsuzsa
Nyomda és kötetészet: Pannónia Print Kft.

Adalékok egy „közlekedőedény” természetrajzához

Az Ephemerides Budenses és a közköltészet*

Olyan kutatási projekt során szembesültem a közköltészet – Küllős Imola, majd Csörsz Rumen István által igen kifejezően közlekedőedényként¹ plaszticizált – működésével, ahol a legkevésbé sem számítottam erre. A kutatás maga egy latin nyelvű hetilap, az Ephemerides Budenses regesztaszerű fordítását és digitalizálását célozza. A korábbi szakirodalom² alapján ismert, hogy ez a bizonyos Ephemerides Budenses (Ephemerides Politicae et Litterariae pro Regnis et Provinciis Sacrae Coronae Hungariae) 1790 áprilisa és 1793 márciusa között jelent meg, hetente két alkalommal; 1790 októberéig Tertina Mihály, ettől az időponttól pedig Spielenberg Pál szerkesztette.³ Az egyes számok szövege két rovat-

* A tanulmány megírásakor a szerző az MTA Bolyai János kutatói ösztöndíjában részesült *A latinitás mint a nyelvi, kulturális és nemzeti identifikáció médiuma a 18. század végi Magyarországon. Az Ephemerides Budenses angol–magyar nyelvű, annotált hálózati kiadása* című projekt keretében.

1 KÜLLŐS Imola, *Közköltészet és népköltészet: A XVII–XIX. századi magyar világi közköltészet összehasonlító műfaj-, szüzsé- és motívumtörténeti vizsgálata*, Bp., L'Harmattan, 2004 (Szóhagyomány); CSÖRSZ Rumen István, *Közköltészet a többnyelvű Magyarországon = Tanulmányok a magyar nyelv ügyének 18. századi történetéből*, szerk. BÍRÓ Ferenc, Bp., Argumentum, 2005, 207.

2 BALOGH Piroška, SZILÁGYI Márton, „...quibus Linguae Hungaricae propagatio cordi est”: *Az Ephemerides Budenses a magyar nyelvhasználat kérdéseiről = Tanulmányok a magyar nyelv... , i. m.*, 23–69; UŐK, *Ephemerides Budenses o problemach uzywania jezika wegierskiego = Latinitas Hungarica: Łacina w kulturze wegierskiej*, ed. by Jerzy AXER, László SZÖRÉNYI, Warszawa, Wydzial Artes Liberales UW, Wydawnictwo DiG, 2013, 439–479.

3 Tertina részletes életrajza megíratlan; nekrológját l. Hazai es Külföldi Tudósítások, 1808. II/41, 345. Fontos adatközlések: KÓKAY György, *Martinovics Ignác levele Tertina Mihályhoz, az Ephemerides Budenses szerkesztőjéhez*, MKsz, 72(1956), 58–60; SZAUDER József, *Az esztétikai tanszék betöltésére kiírt pályázat és kritikai irányzataink 1791-ben*, ItK, 75(1971), 79, 84–85; SZÖRÉNYI László, *A latin költészet helyzete Magyarországon a XIX. században*, ItK, 89(1985), 7–9; NAGY Levente, *Tertina Mihály kézírata a költő Zrínyi Miklósról*, Irodalomismeret, 6(1995)/4, 93–98; TÓTH Sándor ATTILA, *Canova, Napóleon – és Tertina Mihály*, Szeged, Gradus ad Parnassum, 2007; TÓTH Sándor ATTILA, *Tertina Mihály latin nyelvű költeményei*, kiad. Tóth Sándor Attila, Szeged, Gradus ad Parnassum, 2011; TÓTH Sándor Attila, *Tertina Mihály, a lapszerkesztő és a latin poéta*, I, *Az Ephemerides Budenses szerkesztője s írója*, Baja, Eötvös József Főiskolai Kiadó, 2011;

ra oszlott (*Politica*, valamint *Litteraria*, ami a Spielenberg-időszakban időnként *Scientiae et artes* címet kapott); ezek közül az utóbbi gyakran elmaradt, illetve *Appendix* címszó alá került. A cikkek, néhány kivételtől eltekintve, névtelenek voltak; a sajtótörténeti szakirodalom eddig csak részben tudta azonosítani a szövegeket megalkotó szerzői-szerkesztői csoport tagjait. Waldapfel József szerint az egyik, Szegedről beküldött levél szerzője Szablik István, a szegedi piarista gimnázium igazgatója volt,⁴ s ugyancsak ő hívta fel a figyelmet Haliczky Andrásnak, a német nyelv és irodalom professzorának, valamint Weszprémi Istvánnak és Koppi Károlynak a valószínűsíthető közreműködésére is.⁵ V. Windisch Éva azt bizonyította, hogy a Tertina-időszakban e kör tagjai nagyrészt azonosak voltak Kovachich Márton György Merkur von Ungarn című lapjának szerzőivel, az *Ephemerides* pedig olvasható a Merkur feltételezett szerkesztői intencióinak folytatásaként – sőt, szerinte a lap szerkesztésében Kovachich „nemcsak mint munkatárs, hanem úgyszólván mint helyettes szerkesztő működött közre”.⁶ A Spielenberg-időszak kapcsolati hálója azonban nagyrészt feltáratlan,⁷ kutatásához a korszak magánlevelezései szolgáltatathatnak adatokat.⁸ Az olvasóközön-séget illetően a szakirodalom a következő hipotéziseket vázolta: az *Ephemerides* 1) iskolai újság a *Ratio Educationis* szellemében;⁹ 2) a nemesi nemzeti mozgalom sajtóterméke,¹⁰ 3) a közügyek iránt érdeklődő, magyar nyelven nem olvasó magyarországiaknak szánt orgánium.¹¹

II, *A neolatin versköltő*, Szeged, Gradus ad Parnassum, 2013. Spielenbergről a szakirodalom ennél szegényesebb: SARLAY Imre, *A Spielenberg család őse*, Magyar Családtörténeti Szemle, 7(1942), 17; H. BALÁZS Éva, *Berzeviczy Gergely, a reformpolitikus (1763–1795)*, Bp., 1967, 201 szerint az 1790-es években Berzeviczy Gergely körébe tartozott; BALOGH Piroska, *Mozaikok egy hajdanvolt szerkesztő arcképéhez – Spielenberg Pál = Kolligátum: Tanulmányok a 70 éves Bíró Ferenc tiszteletére*, szerk. DEVESCOVI Balázs, SZILÁGYI Márton, VADERNA Gábor, Bp., Ráció, 2007, 15–44.

4 WALDAPFEL József, *A hazai hírlap- és folyóiratirodalom történetéhez*, 3, *Az Ephemerides politico-literariae és a magyar nyelv művelő és irodalmi mozgalmak*, MKsz, 37(1930), 77.

5 Uo., 84.

6 V. WINDISCH Éva, *Adalékok az Ephemerides Budenses keletkezésének kérdéséhez*, MKsz, 71(1955), 312–319. Az idézet: 315.

7 Erről az időszakról szólván csak Révai Miklós szerzőségét hangsúlyozta a szakirodalom: WALDAPFEL József, *A pesti Ephemerides megszűnése*, ItK, 47(1937), 64–67.

8 Módszertani szempontból is tanulságos, hogy Andrea Seidler Carl Gottlieb von Windisch *Ungrisches Magazin*járól éppen a Windisch-levelek összegyűjtésével és feldolgozásával tudott újszerű sajtótörténeti összefüggéseket feltárni. Andrea SEIDLER, „*Stolz bin ich auf den Einfall, ein Ungrisches Magazin herauszugeben...*”: *Die Korrespondenzen des Karl Gottlieb Windisch*, Habilitationsschrift, Wien, 2003.

9 WALDAPFEL, *A hazai...*, i. m., 73–88; UÓ, *A pesti...*, i. m., 64; DEZSÉNYI Béla, *Legrégibb hírlapjaink életrajzához*, MKsz, 64(1940), 353–361.

10 KÓKAY György, *Egy latin nyelvű újság a nemesi mozgalom és a felvilágosodás szolgálatában = A magyar sajtó története, I, 1705–1848*, szerk. KÓKAY György, Bp., Akadémiai, 1979, 158–166.

11 V. WINDISCH, i. m., 319.

Mint ezek a vonatkozások is jól mutatják, az Ephemerides Budenses kifejezetten politikai profilú, országos terjesztésű hírújság volt, a *Litterae / Scientiae et artes* rovatban is inkább hír-, illetve recenzió jellegű közleményekkel. Fikciós-szépirodalmi jellegű írások közlése egyáltalán nem jellemző a lapra, sem programszerűen, sem véletlenszerűen. Éppen ezért volt meglepő, amikor a szövegben előre haladván, igaz, nem sűrűn, de következetesen latin nyelvű verssorok, versrészletek, sőt helyenként teljes költemények bukkantak fel a szemem előtt. Módszeresen megvizsgálva ezeket, olyan jelenségek tűntek elő, melyek egyértelműen közköltészet és kanonizált költészet határvidékéről származnak, és számos ponton rávilágítanak e határvidék „forgalmának” sajátosságaira. Ennek bemutatásához először is áttekintést adok arról, milyen nyelvű, tematikájú, szövegekről van szó,¹² milyen formában jelennek meg az Ephemerides Budenses lapjain, hogyan ágyazódnak annak szövegébe, ha vannak kommentárok, akkor azok milyen minőségben kezelik ezeket a szövegeket, és mindezek alapján kísérletet teszek arra, hogy következtetéseket vonjak le a versek közlése mögötti szerkesztői intenciókra vonatkozóan.

A leginkább egyértelmű csoportosítás a versek megjelenési módjára vonatkozik. Vizsgálatom során nemcsak a teljes egészében leközölt versszövegeket vettem számításba, hanem a csupán említett, illetve a valamilyen mértékben recenzeált, minősített szövegeket is. A függelékben ennek megfelelően a *Közölt, Említett, Minősített* kategóriák szerint csoportosítottam a címeket (cím hiányában az első sort használva ideiglenes címként). Szintén egyértelmű klasszifikációt jelent a versek nyelve: a közölt szövegek egy kétsoros magyar felirat kivételével latin nyelvűek, a 21 említésből 11 magyar, 10 latin szövegre vonatkozik, a minősített alkotások pedig egy latin vers kivételével mind magyar nyelvűek. Ez a beszédes megoszlás egyébként szépen egybecseng az Ephemerides felvállalt nyelvi programjával, és megerősíti azt, miszerint a lap a latin nyelvet különféle okokból preferáló olvasók között kívánja népszerűsíteni a magyar nyelvű műveket.¹³

A szövegek tematikus és műfaji megoszlása nehezebben megragadható. A közölt versek egyértelműen alkalmi költemények: valamennyi panegirikus, dicsőítő vers, különféle alkalmakból (a legtöbb gyászvers), köztük néhány olyan szöveggel, melyek feliratként szolgáltak (temetésen, ravatalon, diadalkapun). Az említett versek hasonlóan panegirikus alkalmi költemények, ezek között viszont egyetlen gyászvers sincs, mind örömteli alkalmakra szólnak. A minősített költemények között 3 alkalmi vers szerepel (ezek egy közös recenziót kaptak), a maradék 4 vers, illetve versgyűjtemény azonban nem alkalmi jellegű, hanem tanító-ismeretterjesztő, illetve szórakoztató funkciójuk emeli ki őket. Jól látható,

12 A versek címét és közlésük pontos adatait a *Függelékben* közlöm.

13 BALOGH-SZILÁGYI, „...*quibus Linguae Hungaricae...*”, *i. m.*, 59.

hogy itt is markáns különbség rajzolódik ki a három csoport között, melynek okaihoz véleményem szerint akkor juthat közelebb az olvasó, ha értelmezni próbálja az egyes szövegek közlésének, említésének vagy minősítésének kontextusát és funkcióit az adott publikálási helyzetben.

Kontextusuk és vonatkozási körük szerint a következő típusokat különítettem el.

Az első típust, a kulturális-közösségi verset két funkcióban is megtalálhatjuk az Ephemerides hasábjain. Az első funkciót jól reprezentálja a közölt szövegekből az első számban megjelentetett gyászének (I/1), mely Szklenár György emlékére íródott, és a kiemelt rövid cím kiterjesztéséből kiderül, hogy az elhunyt a Pozsonyi Főgimnázium humán fakultásának rendes professzora, a széptudományok és a filológia doktora volt, 1790. január 31-én halálozott el, vízkórban, az *Epicedion* szerzője pedig Bucsánszky György, ugyane főgimnázium rendes idősebb grammatika professzora, a széptudományok és a filológia doktora. Hogyan és miért kaphatott helyet ez a gyászvers a lap első számában? Az Ephemerides programja szerint részben eleget kíván tenni az iskolai újságokkal szemben támasztott elvárásoknak, azaz viszonylag rendszeresen közöl tanügyi híreket. A kor szokása szerint ilyenfajta hírnek számított egy-egy jelesebb tanár, professzor elhunytja is, amelyről rendszeresen jelentettek az újságok vegyes hírvonalai. Úgy vélem, a vers közlése nem felel meg a gyászvers-kiadványok emlékállító intencióinak: itt nem olyan kiadványról van szó, amelyet a család kegyelettel terjeszthetett, archiválhatott, esetleg büszkélkedhetett az emlékvers esztétikai értékeivel, hiszen egy hetilap már létében is az idő gyors múlását, az aktualitások gyors elévülését implikálja. A vers közlése itt sokkal inkább a fent említett hírcsoporthoz kapcsolódik, voltaképp a kibővített cím meg is felelne egy ilyen híradás szövegének. Érdeemes figyelni a szerző személyének kiemelésére is: mivel nem ismert poétáról, literátorról van szó, a név említését ez nem indokolhatja – az a kiemelt információ azonban, hogy az illető ugyanezen főgimnázium tanára, annál inkább. Jelen esetben tehát a hír mintegy keretként használja a versszöveget, amelyet egy szűkebb „tanügyi” közösség gyászának megjelenítőjeként, azaz jellegzetes közösségi költészeti funkcióban mutat fel. Ugyanez az intenció tételezhető fel a II/11, Nagy Ignác-gyászvers említése esetében is, ahol a székesfehérvári főgimnázium igazgatója és tanárai közösen állítják össze a költeményt az iskola elhunyt mecénásának tiszteletére, míg egy recenzeált magyar gyászvers (III/5) érdekességét az adja, hogy egy „tanuló ifjú” tollából származik. Ez utóbbi esetében a recenzió nem a vers szövegével foglalkozik, hanem az elhunyt tanár, Miklós Sámuel¹⁴ rövid életrajzát adja, majd a katedrán őt köve-

14 Miklós Sámuel személye érdekes módon a kollégiumi közköltészetben is felbukkan. 1759-ben, sárospataki seniorként búcsúztatták diáktársai (valószínűleg Varannay Mihály tógátus) azzal az énekkel, amelynek hosszabb-rövidebb változatai még évtizedek múlva is szerepelnek

tő Komjáti Ábrahám tudósi kvalitásait mérlegeli – tehát egyértelműen nem az emlékéllátás, hanem a miskolci református gimnázium oktatási közösségének, tanárainak és helyzetének bemutatása a cél, a versre is ebbéli funkciójában utal a szöveg. Az oktatási vonatkozású közösségi versek mellett jól láthatóan jelen van egy másik funkciója is a kulturális-közösségi poézisnek. Ide tartoznak azok a köszöntőversek, melyek egy-egy jeles mecénás alakját méltatják: ilyenek a közölt versszövegekből a Fengler József püspök tiszteletére írott anonim disztichonok (I/25), továbbá három, Milassin Miklós székesfehérvári püspök köszöntésére írott költemény, melyek közül kettő anonim, s az újság szövegében úgy jelennek meg, mint a székesfehérváriak örömeinek reprezentánsai, amiért ily jeles művészetpártoló férfiú kerül náluk püspöki székbe (II/17–19). Sokatmondó, hogy magyar nyelvű versekkel illusztrálja az Ephemerides a tudományok gyakorlatias, ismeretterjesztő művelésével kapcsolatos jelenségeket is, melyeknél épp az anyanyelvű és széles körű tudományművelés a közösségi lelkesedés tárgya: ilyen a Réz József szemorvos doktorátusi köszöntőjének (II/20), a névtelen Hazafi által a *Magyar Nemes Dámáknak* írt versek (II/13) említése és Siklósi István ismeretterjesztő célzatú verseinek recenziója (III/6–7), de a Nagy János plébános által írt verseskötet is az anyanyelvi kultúra populáris terjesztésének mintájaként kerül említésre (III/1). A kulturális-közösségi versek ebben a funkcióban tehát a kultúra, a tudományok (magyar nyelvű) popularizálásának mintáit, illetve az e fölött érzett közösségi lelkesedést hivatottak propagálni. Feltűnő, hogy a recenziált-minősített közösségi vonatkozású versek szinte kizárólag ebbe a típusba tartoznak: a szerkesztők itt érezték elsősorban szükségesnek a hangsúlyozott kiemelés, méltató iránymutatást.

A második típust lokális politikai-közösségi versként aposztrofálnám. Ide elsősorban olyan versközlések tartoznak, melyek egy-egy megyei eseményre reflektálnak, esetleg egy-egy helyi szinten ismertebb, egy adott közösség közéletében aktív nemes úr, illetve egyházi személyiség köszöntését célozzák.¹⁵ Az ide sorolható művek egy része alkalmi köszöntővers, másik része pedig inscriptio, azaz felirat. A köszöntőversek közé tartozik a Károlyi Antalt mint országgyűlési követet dicsőítő óda Pesthi Adolf nagykárolyi gimnáziumi tanártól (I/5), a Károlyi Antal halálára írt emlékvers Hannulik János Krizosztomtól (I/13). Szerző megnevezése nélkül közölte az Ephemerides az egyetlen magyar nyelvű feliratot, *Orczy Nádor Ispány...* kezdősorral (I/3). Ezen szövegek közül nyilván a felirat áll közelebb a közköltészet rétegeihez, ugyanakkor a köszöntőversek sem

a melodiáriumokban *Ne menj el, gyermekem és Jaj, jaj, én gyámolom* kezdettel (kiadása az RMKT XVIII/15. kötetben, megjelenés előtt).

15 Ez a csoport sok szállal kapcsolódik a BUDA Attila, *A mecénatúra politikai térnyerése: Célkeresztben a kortesdal*, Doromb: Közköltészeti tanulmányok, 2, szerk. Csörsz Rumen István, Bp., rec.iti, 2013, 271–286.

poétikai értékeik miatt kerültek itt kiemelésre. A választásban persze szerepe lehetett a versben dicsőített személy iránti elismerésnek is, ugyanakkor a közlések szövegekörnyezetét megfigyelve az látható, hogy a szerkesztő az adott személyt, eseményt ünneplő tömeg lelkesedését emeli ki. Különösen 1790-ben gyakoriak azok a híradások, melyek sorra mutatják be a megyegyűléseket, az azokon zajló tisztújítást és országgyűlési követválasztást, és szinte himnikus hangnemben emlékeznek meg a köszöntőversekről, ünnepi szónoklatokról, díszebédekről, a hatalmas ünneplő tömegről és díszes ünnepi menetekről. Ez a hírfolyam, illetve a közölt versek is a lokális közélet II. József halála utáni újraéledésének kifejeződéseként jelennek meg az Ephemerides hasábjain. Ezt a vonalat erősítik az említett versek közül a II/16, a recenzeált versek közül pedig a III/4. szövegek is.

A harmadik költeménytípus nemzeti közösségi versként nevezhető meg. Ez egy tudatosan „nem egyértelmű” elnevezés, hiszen a korszak nemzetképzeteinek sokszínűsége ma már közhely mind a történeti, mind az irodalomtörténeti szakirodalom számára.¹⁶ Az Ephemerides ide sorolható versközlései viszont azért érdekesek, mert nem támogatják vegytisztán egyik nemzetképzetet sem, hanem épp erősen integratív szemléletük a feltűnő. Hogy mit is jelent ez az integratív szemlélet, azt talán a jól megragadható tematikus csomópontok jelzik a legérzékletesebben. Három tematikus csomópontot érzékelttem a versek kapcsán: 1) a magyar korona „visszatérése” és az országgyűlés; 2) a nagy felszabadító háború: a török elleni harcok; 3) a magyar király(ok) személyével kapcsolatos események.

Az 1. csoportba tartozó versek látszólag kiválóan alkalmasak lennének ama megkérdőjelezhető szakirodalmi közhely bizonyítására, miszerint az Ephemerides a nemesi-rendi mozgalmak hírnöke lenne, azaz szöveganyagát a nemesi-rendi nemzet-képzet határozná meg.¹⁷ Akadnak is olyan versek, amelyek valóban az ebben a hagyományban mozgó olvasók igényeit hivatottak kielégíteni: ilyen például Tzútz István *A' Nemes Heves Vármegye Korona Őrző Seregének Második Budára való jövetele* (II/16) című verse, de ide sorolható nagyrészt az a tíz vers címéből álló csokor, melyet az Ephemerides 3. száma állított össze a korona-üdvözlő költeményekből (II/1–10). Nehezen illeszthető azonban ebbe a látszólag egynemű nemesi-rendi vízióba a piarista Lampach Elek ódája a Bathány Tódor által épített Bucentaurus-hajóhoz, amely a koronázásra készülődő Pest és Buda fényét kívánta emelni (I/6). A szöveghez magyarázó lábjegyzetek is csatlakoznak, melyek egyértelműen kiemelik, hogy a hajó, amelyet a dicső magyar jövő szimbólumaként vezet fel a szöveg, illetve maga a vers az *Ephemerides* hasábjain a két város polgárainak (!) örömét hivatott megjelteni – ebben a

16 Csupán példaként a rendkívül bő szakirodalomból: DEBRECZENI Attila, *Nemzet és identitás a 18. század második felében*, ItK, 105(2001), 513–552.

17 Vö. KÓRAY, *i. m.* alaptétele.

vízióban bizony együtt emeli a koronázás fényét a nemesi bőkezűséget megtestesítő (egyébként horvát erdők fájából készült) hajóhoz írott óda, illetve a hajót csodáló, döntően németajkú polgár-közönség. Versegly Ferenc *Emlékeztető Oszlop azoknak a' Hazafiainak tiszteletére, a' kik az ország előtt Júniusnak 11-dik és 12-dik Napjain 1790. a' Haza-nyelvnek bé vétele mellett szállottak* (II/14) című versének (egyébiránt anonim) kiemelése pedig már egyértelműen nem a latint preferáló nemesi-rendi szemléletre vall, sokkal inkább a Debreczeni Attila által „tudós hazafiság” elnevezés alatt leírt szemléletre.¹⁸ Ezek a versszövegek akár teljes terjedelmükben, akár említés szintjén úgy jelennek meg az Ephemerides hátsójain, mint amelyek a „magyarságnak” vagy egyes részközösségeinek (megyék, városok, „kitsinyek s nagyok”) együttes, identitásképző örömeinek reprezentálói (a versek minősége, adott esetben nevesnek számított szerzői annyira érdektelenek itt, hogy az utóbbit több esetben nem is közli a lap). Ugyanakkor ha ezt a „magyarságot” pontosan szeretnénk körülhatárolni, rendkívül konfúz helyzetben találjuk magunkat.

A 2. csoportba tartozó versek esetében egyértelmű, hogy ezeket egy közösség nevében kifejezett hála reprezentációjaként publikálták. Ez a közösség azonban még nehezebben határozható meg: elsősorban a „magyarok”-ról van szó, ám itt ez éppúgy jelenthet nemesi-rendi, mint területi identifikációt, sőt a háttérben erőteljesen felsejlik egy birodalmi identifikáció lehetősége is, hiszen maga a katonai akció, annak hősei és diadalai nem szűkíthetők magyarországi kontextusra. Tematikusan az ide tartozó versközlések jól kapcsolódnak a *Politica* rovat egyik markáns hírvonulatához, mely a török háborúkról ad hírt, részben különféle értesülésekre hivatkozva, részben olvasói levelek alapján, és minden esetben szinte himnikus hangnemben. Ezekben a híradásokban igen sok a „mi”, „mieink” formula, azaz a szerkesztő-író itt egy közösség (a magyar nemzet? a birodalom? közösségének) szószólójaként nyilvánul meg. Ennek a szólamnak a demonstrálására szolgálnak a közölt és említett versezetek is.

A közölt versek közül Tertina Mihály dicsőítő éneke a Belgrádot visszafoglaló Laudonról (I/2) az egyik legpikánsabb, hiszen nem lehet kizárni a szerkesztő-szerző részéről egyfajta önfényező intenciót. Ugyanakkor tudjuk, hogy ez a vers önálló broszúraként is megjelent ekkor, és szintén Budán, tehát egyrészt nem arról volt szó, hogy Tertina nem tudta máshol publikálni, másrészt ez a nyolcfelé tagolt közlésforma egyáltalán nem alkalmas arra, hogy a költemény poétikai értékét meg- és felmutassa. Követve a Szklenár-gyászvers logikáját, nem indokolatlan azt feltételezni, hogy a vers itteni másodközlése nem Tertina költői babérait kívánja gyarapítani, hanem a „magyar nemzet” háláját hivatott kifejezni, azaz közösségi funkcióban működik. Hasonló a helyzet Hödl Joachim *Belgradum Turcis denuo traditum honoribus Francisci Regii Principis et*

18 DEBRECZENI, *i. m.*

Archiducis Austriae című versével, amely 1791-ben szintén teljes terjedelmében megjelent Budán. Az Ephemerides, mintegy kedvcsinálóként, csupán egy olyan részletet közölt belőle, mely a hálaadó diskurzusba a felszabaduló félben lévő balkáni államok szólamát is bevonja. Kultsár István csupán említett, nem közölt verse (*B. Laudonnak Nandorfehérvári Győzedelme. Szerzette Kultsár István a Szombathelyi Királyi Iskolaknal a szép tudományoknak öregbik Királyi Tanítója*; II/12) sajátosan kapcsolódik a Laudon-tematikához, mely az Ephemeridesben olyannyira hangsúlyos, ám közlés szintjén a latin művekre korlátozódik. Ez a tematika kifejezetten birodalmi identitású közösségtudatot sejtet: tudvalévő, hogy a belgrádi győzőnek Bécsben számos emlékművet, szobrot, portrét szenteltek, 1791-ben pedig Cajetan Tschink tollából megjelent egy díszes Laudon-életrajz is.¹⁹ Úgy tűnik, ehhez a szólamhoz ügyesen csatlakozott az Ephemerides, azonban a Kultsár-vers óvatos említése jelzi, hogy ezt is próbálja beemlíteni/szűkíteni a magyar közösségi tematika körébe. Ugyanis az e tematikához tartozó magyar nyelvű versek kifejezetten egy „magyar” közösség háláját hivatottak reprezentálni: sokatmondó azonban, hogy ezek egyike sem került közlésre, csak említésre, illetve egyikre sem jellemző, hogy a virtuális közösséget, melynek nevében a dicsőítő költemény íródik, rendi alapon határozná meg, még a korona-versekhez kapcsolódó *Magyar Világ, az-az: A' mostani Török Háborunkban vitézülő nagy lelkű Magyaroknak nevezet-szerént-való örök ditső Emlékezetek, a-melly az haza-tértt Szentséges Koronánknak Históriajával egybe foglaltatott 21-dik Halak-jelében 1790-ben* (II/10) versezetre sem.

A 3. csoport versei, melyek az ezen évek során magyar királlyá koronázott Habsburg-uralkodókhoz szólnak, szintén lehetőséget adnának a birodalmi identitás és a magyar(országi) identitás(ok) összekapcsolására. Ebben a tematikában azonban kevésbé élnek a szerkesztők e lehetőséggel. Valamennyi közölt vagy említett költemény elsősorban magyar királyi minőségben dicsőíti az uralkodót, többségükben II. Lipótot (8 db), néhány pedig I. Ferencet (3 db; a számbeli különbség nem magyarázható pusztán a kronológiával). E versek hangsúlyozottan nem szerzőik vagy a szerkesztők nevében kerülnek közlésre, még akkor sem, ha a szerző történetesen Révai Miklós (I/19–20) – a két Révai-versből az elsőt a szerző megnevezése nélkül közli az Ephemerides, csupán a másodiknál (épp a Ferenc koronázására írott versnél) nevesíti. Nem térnek ki a szerkesztői megjegyzések a versek poétikai, esztétikai értékeire vagy értéktelenségeire sem.

19 Cajetan Tschink, *Loudons Leben und Thaten*, Wien, 1791. A Laudon-tematika vonatkozásairól l. még Tóth Sándor Máté, *Laudon tábornagy és Belgrád 1789-es visszafoglalásának emlékezete Hödl Joachim disztichonjaiban*, szakdolgozat, Szegedi Tudományegyetem BTK, 2011, <http://www2.arts.u-szeged.hu/cia/Studies/phd/toth-sandor-laudon.pdf> (letöltve: 2014. nov. 12.); Uő, Tóth Sándor Attila: *Diadal a kudarcban: Belgrád vára és Laudon tábornagy latin verseiben és a haditudósításokban = Kutatások az Eötvös József Főiskolán*, szerk. STEINERNÉ MOLNÁR Judit, Tóth Sándor Attila, Baja, 2012, 165–184.

A Lipót-versek tehát hangsúlyozottan az uralkodó iránti közösségi, mégpedig elsősorban magyar közösségi lelkesedést hivatottak érzékeltetni. Az egyetlen kivétel a *Florentis regni, fortunatique per illum* (I/9) kezdetű részlet egy hosszabb kéziratos költeményből, mely a korábbi toszkán alattvalók lelkesedését hivatott bemutatni, mintegy megerősítésképp a magyarok számára. A Lipót-verseknél nyomatékosan jelennek meg azok az utalások, melyek érzékeltetik, hogy a szövegek egy közösség véleményét, mi több: közköltészeti használatát mutatják. A *Die 15. Novembris 1790.* (I/8) versről azt írja a szerkesztő, hogy „a következő dal már sok kézben megfordult (sok kéz koptatta), ezért olvasóink engedelmével fel mertük venni a mi Ephemeridesünkbe”.²⁰ Az *Ode ad Leopoldum II. Hungariae Regem Apostolicum recitata in coetu Amicorum Eruditorum Cibinii in Transilvania* (I/4) versezet esetében már a cím is kiemeli (a szerző megnevezése helyett), hogy az erdélyi Szebenben olvastatott fel az ottani műveltek körében/tudós társaságában. A *Veteranus Poeta Bajmoczii, in Symbolum: Opes Regum, Corda Subditorum* (I/7) sem a szerzőt, hanem a szerző közösségi hovatartozását (bajmóci) nevezi meg; a *Te Patris Probitas...* (I/16) esetében pedig sem szerzőt, sem címet nem publikál a lap. A Lipót halálára írott Révai-vers szerzőjéről is csak annyit tudunk meg, hogy „egy hű magyar” (*Pius Dolor, et Par Votum, in reventino obitu Augusti Imperatoris et Regis Apostolici Leopoldi Secundi a Fideli Hungaro*, I/19), Révai nevét, ahogyan említettem már, majd a következő közlés kapcsolja ide visszamenőleg. Sokatmondó, hogy Lipót halálakor még a fehérvári *castrum doloris* latin verses feliratát is közli az Ephemerides (I/21). S bár nem Lipót laudációját tartalmazza, de funkcionálisan ide sorolható a budai testőrpalota előtt az új nádor, Sándor Lipót tiszteletére emelt diadalkapu latin feliratának közlése is (I/12), mely éppígy a magyarok közössége nevében köszönti e fontos tisztség Habsburg viselőjét. Az egyedüli nevesített szerzőjű Lipót-vers, Bucsánszky György idillje (II/15) csak említés szintjén jelenik meg, nem publikálja a szöveget az újság.

Ebben a témakörben tehát a várt reprezentációs, udvari poézis helyett egyértelműen és hangsúlyosan a közösségi költészet funkciói lépnek előtérbe – úgy vélem, nem politikai intenció nélkül, hanem épp az adott uralkodó, nádor közösségi elfogadottságát (netán legitimációját?) alátámasztandó. Ezt a metódust egyébiránt egyre rutinszerűbben alkalmazza az Ephemerides: a Spielberg szerkesztette lapszámok már eleve úgy tudósítanak jelesebb személyekkel kapcsolatos eseményekről (elsősorban halálesetekről), hogy különböző *inscriptiókat* idéznek meg. Ezek a feliratok, anonim búcsúversek mintegy a „köz hangjának” megszólaltatói jelennek meg az újság hasábjain, s nem egyszerűen méltatják az illetőt, hanem demonstrálják annak népszerűségét, közösségi elfogadottságát.

20 „Sequens iam nonnullorum manibus tritum Carmen, bona cum venia Lectorum, Ephemeridobus nostris inserere ausi sumus.” Ephemerides Budenses, 73(1790. dec. 21), 669–670.

A kommentár szerint Potyemkin herceg ravatali felirata a lebergiek gyászát jeleníti meg (I/17), s talán nem véletlenül közlik egyszerű gyászír helyett Mirabeau ravatali versét sem (I/18). Ebben a kontextusban inkább az egzotikus tréfa kategóriáját képviseli Petrasch báró saját maga által írt sírfelirata (I/23), hiszen épp azt a funkciót, a közösség által tovább vitt emlékezet, hírnév funkcióját nem tölti be, ami a legfőbb feladata lenne.

Összegzésképp elmondható, hogy egyrészt az Ephemeridesben közölt verseknek csak igen kis része felel meg szigorúan a közköltészeti szövegcsoportok kritériumainak, ezek kifejezetten politikai témájúak, feliratok vagy alkalmi versek. Másrészt viszont azt is jól mutatja ez a vizsgálat, hogy a közlés módja megváltoztatja a nem közköltészeti versszövegek létmódját. A szerkesztők ezeket a textusokat egy-egy hírtípus, egy-egy szerkesztői intenció határos hordozóinak tekintik, mely hírtípusok és intenciók jellegzetesen identitás- és közösségképző célzatúak. Ezáltal akár neves szerzőktől származó, esztétikai ambíciókkal született versekről is lefoszlik a szerzőség, az esztétikaiérték-tulajdonítás, olyannyira, hogy a versek közül kilenc a *Politica* rovatban, azaz eleve politikai/közérdekű közleményként jelent meg. E szövegek tehát az Ephemerides kontextusába helyezve egyértelműen közköltészeti funkcióban jelennek meg. Ez, úgy vélem, olyan újabb határátkelőt jelölhet ki közköltészet és kanonizált irodalom határvidékének forgalmában, amely látványosan különbözik a másik határátlépési lehetőségtől, a szerzői szövegek folklorizálódásának a szakirodalomban eddig leírt módozataitól. Mindemellert azért is tanulságos lehet a határátlépésnek ez a módja, mert nem jár sem szövegbeli változásokkal, sem a nyomtatott nyilvánosságból a kéziratossá válásba való átlépéssel: auktorizált, kötetekben vagy önálló kisnyomtatványként, esztétikai ambíciókkal közölt szövegek válnak funkcionálisan közköltészeti célzatúvá az újság kontextusának és a szerkesztői intencióknak köszönhetően. Úgy vélem tehát, az e határvidék forgalmát figyelő közköltészeti kutatások számára a jövőben nemcsak a latin, hanem a korabeli magyar és német nyelvű, politikai profilú újságírás dokumentumai között is akadhat keresnivaló.

FÜGGELÉK

Az *Ephemerides Budenses* (EB) alkalmivers-közléseinek és -utalásainak repertórium

(adatok: folyóiratszám, megjelenés dátuma, lapszám)

I. KÖZLÉS

1. BUCSÁNSZKY György, *Epicedion admodum Reverendo et Clarissimo Domino Georgio Szklenar*. EB 1. 1790.04.02. 8.
2. TERTINA Mihály, *In Immortalis Herois, Ducisque GEDEONIS LAUDONII Belgrado per Pestinum Viennam redeuntis, et in Regia Budensi Die XX. Decembris Anno MDCCLXXXIX. hospitati, Triumphalem Adventum CARMEN EPICUM, quod publivae Popularium Laetitia testandae causa concinnaverta MICHAEL TERTINA, Archi-Gymnasii Budensis Professorum Adiunctus Regius. Nunc autem primum ex suis MSSis Adversariis Poeticis excerptum, hisce publicis Ephemeridibus per partes bona Lectorum venia vulgabit*. EB 16. 1790.05.28. 174–176; EB 17. 1790.06.01. 190–192; EB 18. 1790.06.04. 206–204 [!]; EB 19. 1790.06.07. 212–216; EB 20–21. 1790.06.11/15/18. 223–224; EB 22. 1790.06.22. 231–234; EB 23. 1790.06.25. 242.
3. ORCZY Nádor Ispány [...] (felirat). EB 1790.07.13. 280.
4. *Ode ad Leopoldum II. Hungariae Regem Apostolicum recitata in coetu Amicorum Eruditorum Cibinii in Transilvania, 1790, I.C.C.* EB 31. 1790.07.23. 308–309.
5. PESTHI Adolf, *Ode ad suam Excellentiam Comitem Antonium Károlyi, de Nagy-Károly, in Comitibus Regni pro Patria Budae agentem, nomine Regii Magna-Karoliensis Gymnasii Adolphus Pesthi, Tertii Anni Grammaticorum Professor*. EB 38. 1790.08.17. 365–366; EB 39. 1790.08.20. 371–374.
6. LAMPACH Elek, *Ode an Navim Bucentaurum Excellentissimi Comitum THEODORI DE BATHYAN facta ab Alexio Lampach e Scholis Piis, in Gymnasio Pestiensi Maiori, Regio, Humaniorum Professore mense Augusto, Anno 1790*. EB 46. 1790.09.14. 427–430.
7. *Veteranus Poeta Bajmoczii, in Symbolum: Opes Regum, Corda Subditorum*. EB 47. 1790.09.17. 437.
8. *Die 15. Novembris 1790*. EB 73. 1790.12.21. 669–670.
9. *Florentis regni, fortunatique per illum [...] (részlet az Anecdota Vitae et Regiminis Hetrusci Leopoldi II cum brevi moderni regiminis adumbratione című kéziratból)*. EB 38. 1791.05.17. 313.
10. Ignatius HREBNICKI, *Te renuit quisnam venerari [...]*. EB 39. 1791.05.20. 331.
11. ROJKÓ János, *Hymenaeus Viro Reverendo Domino Matthiae Roiko, Eccl. Evang. Só-kutensis V.D. Ministro Fidelissimo, et Nobili Dominae Rosinae Némethy, natae Kropp, dum, finem neniae tandem inposituri, sacro Matrimonii vinculo die XXVII.*

- Iunii copularentur, a Fratре Sponsi Germano Seniore consecratus Anno, quo sIt synoDVs PestI generaLIIs, et Inclyta BVDae, Ne proVt est, VVLgus sIt pletate rVDe, Kassa, Ellinger. EB 1792.07.26. 62–63.*
12. *Inscriptiones Triumphalis Portae* (felirat). EB 15. 1791.08.19. 110–111.
 13. HANNULIK János Krizosztom, *Ode in tristissimum obitum Antonii Karolyi facta ab Ioanne Chrisostomo Hannulik devotissimo eiusdem excell. Comitis, et moecenatis cliente, dum exequiae celebrarentur V. IV et III Kal. Octob. Karolini magno hominum confluxu, et communi moerore peragerentur anno 1791.* EB 35. 1791.10.28. 270–271.
 14. *Quid lamenta volunt?* [...] (Sperges báró sírfelirata Bécsben). EB 36.1791.11.04. 279–280.
 15. HÖDL Joachim, *Servia quid modo Tu?* [...] (a *Belgradum Turcis denuo traditum honoribus Francisci Regii Principis et Archiducis Austriae* részlete). EB 39. 1791.11.15. 302–303.
 16. *Te Patris Probitas* [...] (II. Lipót tiszteletére). EB 39. 1791.11.15. 302–303.
 17. *Occulit herois cineres* [...] (Potyemkin herceg sírfelirata Lembergben). EB 13. 1792.02.27. 104.
 18. *Anima Mirabonis* [...] (Mirabeau sírfelirata). EB 15. 1792.03.06. 117.
 19. RÉVAI Miklós, *Pius Dolor, et Par Votum, in reventino obitu Augusti Imperatoris et Regis Apostolici Leopoldi Secundi a Fideli Hungaro.* EB 17. 1792.03.12. 134–136.
 20. RÉVAI Miklós, *Ad Serenissimum Dominum Franciscum Primum, Regem Apostolicum Haereditarium, supplex Hungaria.* EB 23. 1792.04.02. 181–184.
 21. NAGY Pál, *Inscriptio castrum doloris* (feliratok, Székesfehérvár). Appendix ad EB 28. 1792.04.04. 222–224.
 22. FÁBA Simon, *De Coronatione Ser. Regis Hungariae Francisci, Eiusque Augustae Coniugis Epigramma.* EB 50. 1792.07.16. 396.
 23. Ernst PETRASCH, *Hoc sibi* [...] (Ernst Petrasch báró saját maga által szerkesztett sírfelirata). EB 52. 1792.07.23. 410–411.
 24. TELEKY József, *De Francisco II. Aug. Rom. Imperatore, et Hungariae, Bohemiaeque Rege, die IX. Augusti MDCCXCII, Pragae tertium inaugurato.* EB 65. 1792.09.06. 481–482.
 25. *Quidam acceptorum beneficiorum memor Cliens Excellentissimo Praesuli Iaurinensi Iosepho Fengler sequentia dysticha vovet.* Appendix ad EB 8 1793.01.31. 73–74.

II. EMLÍTÉS

1. FILE András, *Carmen de Sacrae Apostolici Regni Hungariae Coronae Reditu, Auctore Andr. File Dioec. Strig. Presb., Buda, 1790.* EB 3. 1790.04.09. 23–24.
2. TERTINA Mihály, *Sacrae Apostolicae Regni Hungariae Coronae in Regia Budensi Die XXI. Febr. Anno MDCCCX. collocatae memoriam carmine elegiaco celebravit Michael Tertina Archi-Gymnasii Budensis Professorum Adiunctus Regius, Buda, 1790.* EB 3. 1790.04.09. 23–24.

3. RADLINGER János, *Sacrae Apostolicae Coronae, et ceterorum Regni Hungariae Clenodiorum in Regia Budensi Adventus, in publicum reverentiae monumentum celebratur ab Ioanne Radlinger, Dioec. Vespr. in G. R. Seminario Alumno IX. Id. Febr. MDCCXC.*, Pest, 1790. EB 3. 1790.04.09. 23–24.
4. *Fata Sacrae Coronae Regni Hungariae, quae noctu post adventum eiusdem illustri fenestris inscripsit suis Typographia Regi Universitatis*, Pest, 1790. EB 3. 1790.04.09. 23–24.
5. *Plausus Comaromiensis Provinciae, Urbis, et Arcis Sacrae Regni Coronae datus, et dicatus, dum trans Danubium Viennae Budam translata in statione veredaria momento subsisteret*, Komárom, 1790. EB 3. 1790.04.09. 23–24.
6. TÓTH Farkas, *A' Magyar Szent Koronának utolsó Haza-jövelete. Énekelte Tóth Farkas Budán tanító Pétsi Pap*, 1790. EB 3. 1790.04.09. 23–24.
7. *A' Haza-tért Magyar Koronának öröm Ünnepeére*, 1790. EB 3. 1790.04.09. 23–24.
8. *N. Komárom Vármegyének, Várossának, és Várának Pompás Öröme, midőn Februárius 20-dik Napján az Országnek Ditsőséges Koronája Bétsből Budára ezen által költözött*, Komárom, 1790. EB 3. 1790.04.09. 23–24.
9. PÉCZELI József, *A' Magyar Koronához, mikor ezen drága Kints Budára lett le-vitet-tetésekor, Februáriusnak 20-dik napján, 1790-ben Komárom alatt megállapodott, 's az Ország útján két felől álló sok ezer emberektől, kitsinyektől, 's nagyoktól fő-haj-tással tiszteltetett. Sietve készítette Péczeli Jósef Komáromi Prédikátor*, Komárom, 1790. EB 3. 1790.04.09. 23–24.
10. *Magyar Világ, az-az: A' mostani Török Háborunkban vitézlő nagy lelkű Magyarok-nak nevezet-szerént-való örök ditső Emlékezetek, a-melly az haza-tértt Szentséges Koronánknak Históriajával egybe foglaltatott 21-dik Halak-jelében 1790-ben*, Pest, 1790. EB 3. 1790.04.09. 23–24.
11. *Pia Memoria Excell. Ill. ac Rmi Dni Ignatii Nagy de Sellye, Primi Alba Regalensium Episcopi, per Reg. Gymnasium Alba-Regalense opportunitat semestralium Examinum erecta, et in perenne suae in Praesulem pietatis, ac observantiae testimonium graetae posteritati transcripta* 1790. EB 4. 1790.04.13. 31.
12. Kultsár István, *B. Laudonnak Nandorfehérvári Győzedelme. Szerzette Kultsár István a Szombathelyi Királyi Iskolaknal a szép tudományoknak öregbik Királyi Tanítója*, Szombathely, 1780. EB 11. 1790.05.07. 110.
13. *A' Nemes Magyar Dámákhoz, és Kis-Aszszonyokhoz szóló Versek, mellyeket egy meg-változhatatlan buzgó szívvel bíró Hazafi, a' most közelebb történt változá-sokra nézve a' meg-nevezett szép Nemnek mulatságára, és gyönyörködtetésére ki-botsátott*, Pozsonyban és Komáromban, 1790. EB 30. 1790.07.10. 301.
14. VERSEGHY Ferenc, *Emlékeztető Oszlop azoknak a' Hazafainak tiszteletére, a' kik az ország előtt Júniusnak 11-dik és 12-dik Napjain 1790. a' Haza-nyelvnek bé vétele mellett szólottak, Versegi Ferentz által*, 1790. EB 32. 1790.07.27. 318.
15. BUCSÁNSZKY György, *Idyllion de Leopoldo Secundo Apostolico Hungariae Rege Universae Hungarorum Genti oblatum a Georgio Bucszánszky, AA. et LL. et Phil.*

- Doctore, nec non in Reg. Archigymnasio Posoniensi Grammat. Professore P.o. et Seniore*, Pozsony, Weber Simon, 1790. EB 51. 1790.10.01. 470.
16. TzÚTZ István, *A' Nemes Heves Vármegye Korona Órző Seregének Második Budára való jövetele. Szerzette N. Tzútz Istvány, Mindszent havának 12-dik Napján*, Buda, 1790. EB 56. 1790.10.19. 513.
 17. FEJÉR György, *Székes-Fejérvári Megyének Öröm Napja midőn Méltóságos és Fő-Tisztelendő Milassin Miklós Második Fejérvári Püspök Püspöki Székébe be-lépne Fejér György Fejérvár Megyebéli Pap által*, Pest, Landerer Mihály, 1790. EB 58. 1790.10.25. 527.
 18. *Idyllion Bucolicum honoribus Ill. ac RR. DD. Nicolai Milassin dum in L. ac R. Civitate Alba-Regalensi Episcopus Dioeceseos Nominis Eiusdem solenni cum pompa inauguraretur. AntIstItI noVa Ita eXIgente pIa, et peCULIaRI VeneratIone DICatUM*, Buda, Egyetemi Nyomda EB 58. 1790.10.25. 527.
 19. *Plausus inclytæ Provinciae Albae Regalis, devotissimi iuxta ac gaudentissimi animi testis, honori Ill. ac RR. DD. Nicolai Milassin, Vener. Dioec. Albae-Regiae Episcopi occasione solennis eiusdem homonyma un Urbe ad Ecclesiam ingressus Metro VtcUnqVe breVI, et DisparI, affeCtVqVe genIaLI apparatVs*, Pest, Landerer Mihály. EB 58. 1790.10.25. 527.
 20. *Ditsérő versek nagy érdemű Szem Orvos Réz Iósef Úrról a' midőn a' Pesti Királyi Universitásban, az Orvosi Facultástól új három rend-béle meg-vizsgáltatása, 's helyben hagyatása után a' fő Doctori méltóságra fel-emeltetett vólna etc.* EB 20 1791.09.06.

III. MINŐSÍTÉS

1. NAGY János, *Nyájas Múzsza. Írta Nagy János, Rába-közben Szany Helységnek Plébánusa*. Győr, Streibig József, 1790. EB 30. 1790.07.10. 301–302.
2. *Egy jó szívből költt Szatíra, avvagy Feddő Költemény a magyar Litteratúráról sine loco editionis, et Authoris nomine*, 1791. EB 26. 1791.04.01. 218.
3. ROJKÓ János, *Hymenaeus Viro Reverendo Domino Matthiae Roiko, Eccl. Evang. Só-kutensis V.D. Ministro Fidelissimo, et Nobili Dominae Rosinae Némethy, natae Kropp, dum, finem neniae tandem inposituri, sacro Matrimonii vinculo die XXVII. Iunii copularentur, a Fratre Sponsi Germano Seniore consecratus Anno, quo sIt synoDVs PestI generaLI, et Inclyta BVDae, Ne proVt est, VVLgus sIt pletate rVDe*, Kassa, Ellinger. EB 1792.07.26. 62–63.
4. VÁTZI János, *Emlékezet Oszlop, mellyre Tekintetes Nemzetes, s vitézlő Kazintzi Kazinczy Péter Úr, Egynehány Tekintetes Vármegyék Törvény Táblái Birája, Eggyetlen egy Lajos Úr fijának hamar halálán támadott Keservét fel-metszette Vátzi János Kaszui Prédikátor, Kassa, Ellinger*, 1791. EB 1792.07.26. 62–63.
5. HALÁSZ TAKÁCH Péter, *Halotti Versek, mellyeket az Urban boldogúl kimúlt Tiszteletes Túdós Nemes Miklós Sámuel Uramnak vólt kedve Prófessorának, 's Tanítójának*

tisztességére hamvaiban is tisztelő alázatos Tanítványa Halász Takách Péter, most S. N. Patakon Phil. és Thoel. tanuló Ifjú írt, Böjt-más Havának 5dik napján, abban az Esztendőben, mellyben a' fél hóLD VassaL Vért ont, két feLü sassaL ahVL ez Is; Vgy fogy az Is, bÚba Van a' Magyar Is. Kassa, Ellinger. EB 1792.07.26. 62–63.

6. SIKLÓSI István, *Emlékeztető Versek, mellyek a' Sz. Írásban lévő nevezetesebb Historiákat, és § Szent Írás Könyveinek Summáit magokba foglallyák írtak, Siklósi István akkor S. Pataki Deák, most Apagyi Prédicátor által, Pozsony, Komárom, Wéber Simon, 1791. EB 43. 1791.11.29. 336.*
7. SIKLÓSI István, *Kereszténység Ábrázattya, az az olly száz és egynéhány Magyar versek, mellyek igen rövid sumában azt adják elől, mitsodas állapotban vólt az új testamentomi Annya Szentegyház eleitől fogva minden százodik esztendőben etc. írta Siklósi István Apagyi Prédicator Lipcse, Wéber Simon, 1791. EB 43. 1791.11.29. 336.*